

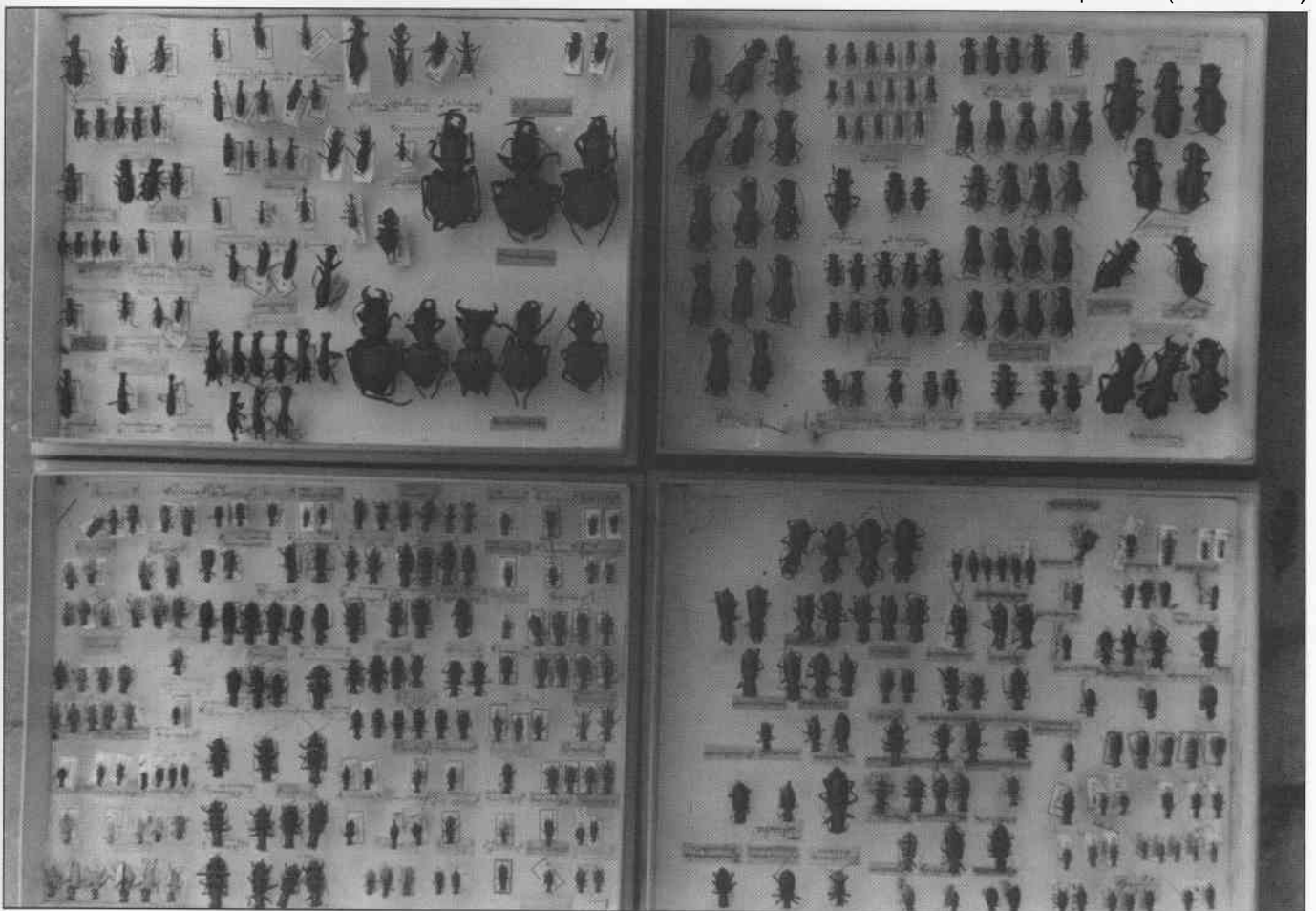
De eerste tien maanden van dit jaar werden 396 monsters in het aanwinstenboek geschreven. Het betreft deels kleine, overzichtelijke schenkingen, maar deze keer ook een paar klappers: schenkingen of aankopen van een wat grotere omvang. In de vorige Straatgras is al uitvoerig gerapporteerd over een verzameling Foraminiferen, bijbehorende vakliteratuur en binoculair ('de collectie Sparreboom'). Het deel dat op de veiling werd verworven is in z'n geheel in de aanwinst-administratie opgenomen onder nummer 94-307. De aanvullingen die we later via particulieren en een antiquariaat in ons bezit kregen, staan in het boek onder nummer 388 (documentatiemappen, foto's, tekeningen en boeken [H. v/d Meer]), nummer 389 (toebereid bij de Wild M5 binoculair en zeven grondzeven [C. Nederlof]), en nummer 390 (80 boeken en overdrukken [W.Backhuys]).

antieke zandloopkevers

Een andere aanwinst (94-499) die bijzondere vermelding waard is, betreft de aankoop van een van oorsprong Franse collectie van 2000 zandloopkevers (Cicindelidae). De kevers zijn tijdens de laat-

ste drie decennia van de vorige eeuw verzameld, onder andere door de coryfeeën Staudinger en Bang-Haas. Wie de oorspronkelijke eigenaar is geweest, is niet bekend. Wel duidt op enkele dozen de aanduiding 'Collection Ravoux' op. Van het totaal hebben 1200 exemplaren een wereldwijde herkomst en komen er 800 uit Frankrijk. Het is een echte 'zichtcollectie': veel verschillende soorten, weinig exemplaren per soort. De etikettering is ook typisch 'vorige-eeuws': vage vindplaatsen, bijvoorbeeld: 'Bou Saada' (?) en 'Amazoné', en veelal ontbrekende vinddata. Deze bijzondere verzameling (19e eeuwse insectencollecties zijn zeldzaam) werd ons te koop aangeboden door Hans C. de Wijs (Insecta Regina, Enschede). Na een tip van zijn Lithouwse leverancier, kwam hij de zandloopkevers ten zuiden van Parijs op het spoor bij Patrick Bleuzin, een keververzamelaar. Het Natuurmuseum heeft met deze aankoop een gapend gat in de insectencollectie weten te dichtten. Zandloopkevers vormen een aparte familie, de Cicindelidae, binnen de insectenorde Coleoptera, de kevers. Ze zijn nauw verwant aan de Carabidae,

een deel van aanwinst 94-499: een antieke collectie zandloopkevers (Cicindelidae)

de loopkevers, maar ze wijken af in de plaatsing van de antennen en in de sculptuur van de harde, hoornachtige voorvleugels die bij de zandloopkevers geen duidelijke streping vertonen. In Nederland komen zes soorten voor. De algemeenste is de groene zandloopkever *Cicindela campestris*. Alle soorten hebben lange poten, kunnen hard lopen en hebben een voorkeur voor een zandige leefomgeving. Daarmee is hun familienaam verklaard. Bij verstoring vliegen zandloopkevers zoemend weg en leggen dan korte afstanden af. Ze kunnen verzamelaars door dit gedrag het hoofd op hol brengen: het zijn zeer moeilijk te verschalken kevers.

schelpen uit de Filippijnen

De heer G.T. Poppe uit Brussel zorgde ook voor een omvangrijke schenking, bestaande uit enige honderden monsters schelpen (voornamelijk land-slakken) uit de Filippijnen (94-438). Minder volumineus, maar wel regionaal zijn de 117 monsters micromolluscan uit Hoek van Holland (94-022) die we van H.L. Strack en A.F. de Jong ontvingen. J. Lucas schonk maar liefst 86 monsters twee-kleppige schelpen en slakkenhuizen van het stand van Mombassa, Kenya (94-030). De eerste berichten van de collectiebeheerder wezen op 'leuke soorten'. 143 geprepareerde vlinders uit Zuid Amerika (Colombia), Indonesië, Turkije en de Kop van het Land (Dordrecht) werden door R. Vis aan de museumcollectie toegevoegd (94-038, 048, 247 en 289). Ook H. Coene schonk, zoals gebruikelijk, een groot aantal geprepareerde Paeleartische dagvlinders (94-043). Van J. Lucas ontvingen we 42 vlinders en enkele andere geprepareerde insecten van diverse vindplaatsen (94-139, 143, 248 en 290). Nico Elfferich schonk 13 dagvlinders uit Texas en Cyprus (94-023). De heer van der Goot schonk het museum de dansvlieg *Empis picipes* (94-144). Andere losse insecten ontvingen we van Jaap van Leeuwen (vlinders uit Cuba en Mexico), Hans de Wijs (3 atlasvlinders en 9 kevers uit Thailand), John Mulder (7 kevers uit Marokko). Ook spinnen bereikten het NMR: één vreemde uit Marokko (Mulder, 94-236), één Turkse spin (Mulder, 94-009), een paar buisjes huisspinnen en wielwebspinnen uit Rotterdam (Decae, 94-334/336) en één huisspin uit Villa Dijkzigt (Reumer & Schols, 94-394).

Aanwinstnummer 94-053 betreft 170 gedroogde muurvarens (diverse soorten) die R. Andeweg verzamelde van de inmiddels gesloopte pijlers van

het spoorviaduct en van de spoorbrug over de Nieuwe Maas. Speciaal voor de expositie 'Muurplanten in Rotterdam' verzamelde hij tongvarens en muurleeuwebekken (94-301/304). Naast muurplanten schonk Andeweg ook enige tientallen andere planten afkomstig uit Rotterdam met o.a. de volgende klinkende namen: kweekdravik, gele morgenster, waterscheerling, duist en behaard breukkruid (nummers 94-259, 260, 261, 263, 391). Losse aanwinsten uit het plantenrijk betreffen: kruisbladige wolfsmelk (v/d Graaf), zachte wikke (v/d Voet), daslook en wilde hyacinth (Breedveld).

Historisch belangwekkend materiaal, afkomstig uit de verzameling van de oude Rotterdamse Diergaarde, werd ons door de heer Niemeijer geschonken: twee nijlpaardtanden (94-309) en een antieke doos met vogeleieren (94-177). Ook oud, maar minder, zijn 40 vooroorlogse zoölogische en botanische microscopische preparaten (J. Snel, UvA; 94-393).

zoogdieren

De zoogdierencollectie werd ook flink uitgebreid. Van de AVR in Rozenburg ontvingen we een uit de Nieuwe Waterweg opgebaggerde gewrichtskop van een mammoetdijbeen (94-070). Collectiebeheerder Erwin Kompanje bracht 45 monsters zoogdiermateriaal in: onder andere schedels en overige skeletdelen van shetlandpony, elandantiloop, damhert, banteng, dikhoornschaap en prezwalSKI paard (94-044/047, 067 en 068) en balgen van diverse huis- en dwergspitsmuizen (94-060/063). Verder ook nog een fraaie serie gebalgde mollen met kleurafwijkingen (94-058, 059, 151/154) en een gebalgde das afkomstig uit Engeland (94-190). De grootooregel (balg 94-057) en de olifantspitsmuis (skelet 94-147) mogen ook niet in dit overzicht ontbreken. Van Gilbert de Vries ontvingen we geprepareerde skeletdelen van wolf, hond en paard (94-249/251, 161, 162) en een compleet skelet van een muskusrat (94-337). John Vegers schonk tongbenen van lama, springbok, zebra en addax (94-311, 312, 315, 317). Afkomstig uit Diergaarde Blijdorp zijn schedels van Pater Davidshert en oryx (94-313/314), J. Vegers heeft ze inmiddels fraai geprepareerd. Uit Zweden kregen we van Mark van Leeuwen een waterspitsmuis, een bosmuis (94-277/278) en een das (94-189). Die das is inmiddels uit z'n jas: mooi gebalgd door Erwin Kompanje. Dankzij K. Post uit Urk krijgt het NMR steeds meer zeezoogdierresten uit de Noordzee: witsnuitdolfijnen (94-080/85), een onderkaak

van een tweetandige spitsnuitdolfijn *Mesoplodon bidens* (94-086) en een onderkaak van een orka (94-338).

Vogels haalden het niet bij de zoogdieren, maar toch: kuifaalscholver van het strand van Monster (M. van Leeuwen, 94-036), een oude paradijsvogelbalg uit Nieuw Guinea (M.H. Mol, 94-051), een fraai opgezette zwarthalszwaan van onbekende herkomst (mw. A. de Kok, 94-109) en een (helaas ernstig verrotte) cyprustapuit (Menkhorst, 94-176). Van de Vogelklas Karel Schot ontvingen we jan van genten, groene spechten, een boomvalk en een aantal andere vogelsoorten. Onder de reptielen en amphibieën vallen de aanwinsten 94-386 (J. de Vries: een vliegend draakje uit Indonesie), 94-396 (L. Aarsen: een slangehuid uit Cannes), 94-288 (J. Mulder: *Podarcis hispanica vaucheri* uit Marokko) en 94-100 (D. Visser, R. Vis, J. Lucas: Afrikaanse doornstaart agame).

Boeken en tijdschriften werden ontvangen van H. Berben (twee delen: de Bodem van Nederland), Peter Hoogerwerf (o.a. Flowers of the Mediterranean; Zoögeographie van den Indischen Archipel), J. Breedveld (drie ingebonden jaargangen van 'In Weer en Wind'), A. v/d Weerd (twee verhuisdozen overdrukken en enkele boeken), J. Lucas (tijdschriften), R. Vis (tijdschriften), J. Nieuwenhuis (enkele boeken en tijdschriften), C. Plaisier (boek over Burian). In de vorige Straatgras werd al melding gemaakt van de schenking 94-235 (J.H. Burgers): een eerste druk van Rumphius' Amboinsche Rariteitkamer.

Aan ongewervelde zeedieren van de Hollandse- en de Waddenkust bracht Jan Lucas deze verslagperiode 170 monsters binnen. Het betreft voornamelijk schelpen en kreeftachtigen, maar ook zeeëgels, mosdiertjes en andere ruggegraatloze groepen. Een paar toppers hieruit zijn: gewimperde zwemkrab *Liocarcinus arcuatus* van Ouwerkerk [schildje] en de Grevelingen [compleet] (94-114/115), eendenmossel *Lepas pectinata* van Westenschouwen (94-121), hydrozoa-kolonie *Campanulina hicksii* van Hoek van Holland (94-325), spoelhoren *Acteon tornatilis* (juveniel) ook van Hoek van Holland (94-344) en zeker qua aantal bijzonder: een monster van 378 penhorens *Turritella communis* (94-

enige zoogdieraanwinsten: aberrant gekleurde mollen; spitsmuizen en ratten

207) en 87 gevlochten fuikhorens *Nassarius reticulatus* (94-209), beiden van het Amelandse strand. Maar ook anderen schonken schelpen. M. Otten: een asgrauwe tolhoren *Gibbula cineraria* uit de Goessche Sas (94-137), C. Moeliker: landslakken (*Eobania*'s) uit Turkije (94-013), A. van Peursen: enige monsters korfmossels *Corbicula* uit de Lek en de Waal (94-27/29), J. Reumer: ook enige monsters *Corbicula* van de Nesser- en Schaardijk te Rotterdam (94-024/026). R. Vis vond korfmossels langs de zuidoever van de Merwede bij Sliedrecht (94-279). Moeliker schonk drie appelslakken uit Bharatpur, India (94-195) en een muiltje (*Crepidula fornicata*) van het strand van Coney Island, New York (94-183). Schenking 94-236 van K.P. Hoogerwerf bevat 12 monsters Europese tweekleppige schelpen, o.a. *Tapes*, *Venerupes* en *Phaphia* sp.). Wetende dat ik sommige gulle gevers te kort gedaan heb, is dit aanwinstenverslag over de periode januari t/m oktober 1994 ten einde.

Kees Moeliker

